

Motion till riksdagen 2021/22:2275

av **Bengt Eliasson (L)**

Samla, utveckla och stärk elevhälsan för barnens skull

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för att ansvaret för elevhälsan samlas hos sjukvårdshuvudmännen – regionerna – och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Trygga elever med god fysisk och mental hälsa samt arbetsro i klassrummen är en förutsättning för att alla barn och unga ska klara skolan med framgång efter sina förutsättningar. Det gäller alla elever oavsett vilken skola eller skolform man går i. Det är därför oroande att den psykiska ohälsan bland ungdomar i samtliga stadier och gymnasiet verkar öka. Behovet av en bättre fungerande skolhälsovård/elevhälsa med mer resurser och fler kompetenser blir allt mer akut. Skolan är den plats där alla barn finns och kan ses och om barn och unga där kan få hjälp tidigt är avgörande för att minska risken att en problematik växer och blir än mer allvarlig.

Förutsättningen för en fungerande elevhälsa är en fungerande organisation, hälsofrämjande struktur och tillgång till multiprofessionella team som kan stödja skolans arbete. Ett problem som är tydligt är att behålla eller decentralisera elevhälsan till att vara enskild rektors ansvar. Skolans, elevhälsans, socialtjänstens och barn- och ungdomspsykiatriens (BUP) verksamhet behöver fokuseras mer utifrån elevernas belägenhet, behov och professionernas behov av god arbetsmiljö så att eleverna snabbt får den hjälp som de behöver. Trots skollagens krav på förebyggande arbete mot psykisk ohälsa visar en undersökning av Sveriges Skolläkare att 80 procent av grundskolorna inte har något sådant program.

Det finns många fantastiska rektorer som verkligen förstår att förutsättningen för godkända betyg är att barnen har en psykisk hälsa. Men att klara prioriteringar mellan pedagogik och resurser för elevhälsans läkare, sjuksköterska, psykolog, kurator,

specialpedagog och SYV, är närmast omöjligt. Dessutom har den fungerande, kompletta och kompetenta elevhälsans insatser stor betydelse för kommunen och regionen/landstinget på både kort och lång sikt. Misslyckandena märks som hemmasittande, skadegörelse, kriminalitet, sjukskrivningstal, missbruk, våldsbrott, tonårsgraviditeter, fetma, hypertoni, diabetes, självskadebeteende o.s.v.

Ansvarsfördelningen måste därför tydliggöras och huvudmannaskapet behöver samlas till den huvudman som bäst är lämpad för vård, omsorg och förebyggande arbete med vana av samarbetande multiprofessionella hälsoteam. Detta samt att öka kraven på samverkan mellan aktörerna. Det är också viktigt att följa det arbete som görs av många kommuner och landsting med att bygga upp en ”första linje” så att barn och unga snabbare får vård och hjälp av rätt aktör. Det behöver också utredas hur digitala lösningar bättre kan fungera som komplement och som guide till vården. Detta sammantaget visar att dagens huvudmannaskap och ansvar för elevhälsan ses över.

En ökad samverkan mellan elevhälsan och andra aktörer som arbetar förebyggande och vårdande för barn och ungdomar är avgörande för att, i ett tidigare skede än idag, fånga upp och ge stöd och behandling till de unga som lider av exempelvis ångest och oro. Olika yrkeskategorier bör i högre utsträckning arbeta tillsammans för att skapa strukturer som underlättar ett tätare samarbete också med civilsamhället så som t.ex. idrottsföreningar och kultursektorn.

Samhället, barnen, föräldrarna och skolan gagnas av den samlade barn- och ungdomshälsan. Samorganiserad av kommun och landsting. Med tvärprofessionell kompetens och möjlighet att göra insatser redan före barnet fötts, fram tills det blivit vuxet. Att som idag lämna det regionala hälsoansvaret vid inträdet i skolan till kommunen och sedan lämnas tillbaka när man lämnar skolan stödjer inte ett hälsofrämjande, förebyggande arbete.

Jag anser att skolhälsovården/elevhälsan måste garanteras på ett bättre sätt än nu. På flera håll tenderar hälsovårdsinsatserna i skolan enbart handla om att mäta, väga och vaccinera. Det finns undersökningar som tyder på att kommuner som inte har en bra skolhälsovård tenderar att ha en större belastning på regionens primärvård, psykiatrisk och somatisk specialistvård än kommuner som har en bra skolhälsovård. Om regionerna fick ansvaret för skolhälsovårdsteamerna så kunde samordningsvinster göras och ingången till övrig hälso- och sjukvård kunde ske på ett mer smidigt sätt.

Bengt Eliasson (L)